

УДК 7(07)+001.89

Зоя Міфтахова

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ

У статті розглядається та охарактеризовується поняття «інновація», «педагогічна інновація». Аналізується основна база наукових досліджень з проблеми інноваційних технологій в мистецькій освіті. На основі аналізу теоретичних джерел уточнено умови, етапи та види забезпечення впровадження освітніх інновацій та адаптовано їх до системи мистецької освіти. Доведено позитивний вплив інноваційних технологій в мистецькій сфері на формування здатності до інноваційної професійної діяльності.

Ключові слова: інновація, інноваційні технології, інноваційна діяльність.

В статье рассматривается и характеризуется понятия «инновация», «педагогическая инновация». Анализируются основная база научных исследований по проблеме инновационных технологий в художественном образовании. В статье на основе анализа теоретических источников уточнены условия, этапы и виды обеспечения внедрения образовательных инноваций и адаптировали их к системе художественного образования. Доказано положительное влияние инновационных технологий в художественной сфере на формирование способности к инновационной профессиональной деятельности.

Ключевые слова: инновация, инновационные технологии, инновационная деятельность.

This article discusses and characterizes the concept of «innovation», «pedagogical innovation». Analyses the main base of research on the problem of innovative technologies in art education. In this article on the basis of analysis the theoretical sources concerning the conditions, stages and types of implementation of educational innovations and adapted them to the system of art education. The positive impact of innovative technologies in the field of art on development of skills to innovative professional activity. This article describes the various approaches to the study of innovative technologies in creative professional activity. Also disclosed innovative possibilities of a competence approach in the formation of models of art education. Art education, in suchasnomu world requires significant changes. Therefore, the analysis of research questions with novacia technology in art education is relevant for scholars.

Key words: innovation, innovation technologies, innovation activities .

Дослідження проблематики інноваційних технологій виявлено в тому, що у сучасному інформаційному, швидкозмінному світі рівень сучасної освіти значною мірою залежать від результату впровадження інноваційних технологій у процес навчання.

Дослідження останніх праць з питань інноваційної проблематики зустрічаємо у багатьох вітчизняних вчених – І. М. Дичківської, В. Алексанорової, О. Афоніної, М. Пашути та багатьох інших.

Метою статті є дослідження наукових праць з питань проблематики дослідження інноваційних технологій в мистецькій освіті.

Інноваційна діяльність в мистецькій освіті України передбачена Законом «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», Державною програмою прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку. Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами. Їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті [4].

Досить значну увагу науковці приділяли проблемам розвитку інноваційних процесів в освітній галузі це дослідження : С. Бараннікова, В. Загвязинського, І. Зязюна, Г. Коджаспарова, В. Кременя, М. Кларіна, В. Ляудіса тощо. Ученими було обґрунтовано теоретичні аспекти дослідження щодо інновацій, розкрито основні терміни, поняття (інновація, нововведення, інноваційний процес), структура інноваційного процесу, виділено етапи впровадження інновацій в умовах певної освітньої діяльності. Систематизувати нововведення в інноваційній сфері було запропоновано в наукових працях К. Ангеловскі, Н. Горбунової, А. Лоренсова, М. Поташника, Н. Юсуфбекова. Також було запропоновано основні критерії оцінки інноваційної діяльності в працях Д. Беньковича, В. М. Нікітіна, А. Р. Тімербулатова та ін.

Зокрема також, цікавили дослідження проблем запровадження педагогічної інновації (О. Арламов, М. Бургін, І. М. Дичківська, В. Журавльов, В. Загвязинський, Е. Ф. Зеер, Н. Р. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) [2; 5; 8], які прагнули співвіднести основні поняття нового в педагогіці з такими ознаками, як корисне, прогресивне, позитивне, передове та сучасне. Значну увагу теоретичним та методологічним засадам державного регулювання інноваційної діяльності в мистецькій освіті приділено у роботах інновації в музичній освіті НАКККіМ (О. Афоніна, О. Зосім, В. Редя, В. Шульгіна).

Педагогічна інновація – нововведення в педагогічну діяльність, зміни у змісті та технології навчання і виховання, мають на меті підвищення їх ефективності [3, с. 18; 12].

Зокрема, науковець В. Загвязинський вважає, що нововведення у педагогічній сфері – це не тільки цікаві ідеї та нові підходи, методи, технології, які ще не висувались у таких поєднаннях та не викори-

стовувались, а й певний комплекс елементів чи окремі його елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивний початок, що надає змогу на шляху зміни умов та ситуацій, ефективно розв'язати завдання виховання та освіти [6, с. 23].

Багато науковців-дослідників, зокрема й В. Кукушкіна, вважали, що будь-які педагогічні технології повинні відповідати основним методологічним вимогам (критеріям) [3, с. 31]:

– *Концептуальність*. Для кожної інноваційної педагогічної технології повинна бути надана опора на наукову новизну, що містить у собі певні філософські, психологічні, дидактичні та соціальні обґрунтування досягнення загальноосвітньої мети.

– *Систематичність*. Цим технологіям мають відповідати всі ознаки системи: логічний процес, взаємозв'язок частин, цілісність.

– *Можливість*. У можливості слід передбачати діагностичність, ціленаправленість, планування та здійснення проектування основного процесу навчання, варіювання засобами та методами з метою корекції та покращення результатів.

– *Ефективність*. Сучасні інноваційні технології існують в таких умовах, що повинні бути ефективними, результативними, оптимальними та гарантувати досягнення певного стандарту якості освіти.

– *Відтворюваність*. Надає можливість використовувати (повторювати, відтворювати) ці технології іншими суб'єктами.

– *Візуалізація*. Передбачає використання аудіовізуальної та електронно-обчислювальної техніки, комп'ютерної техніки, а також конструювання та застосування різноманітних дидактичних матеріалів і оригінальних, цікавих наочних посібників.

Законом України «Про освіту», Національною доктриною розвитку освіти в XXI столітті, Національною державною комплексною програмою естетичного виховання наголошується необхідність розвитку естетичної якості особистості в усіх ланках освіти. Особливо важливим на сучасному етапі стає вдосконалення різних аспектів мистецької освіти, що вимагає наукового обґрунтування нових естетико-виховних підходів до розуміння мети, змісту, форм і методів освіти з опорою на найкращі здобутки вітчизняної педагогічної спадщини, ідеї видатних діячів минулого щодо музичної освіти педагогічних кадрів.

«Освіта XXI століття – це освіта націлена для людини. Її головною метою є розвиваюча, культуротворча, домінуюча у вихованні сучасної відповідальної особистості, яка здатна реалізувати себе, здатна до самоосвіти і саморозвитку, яка вмє критично осмислювати певні ситуації, опрацьовувати різноманітний потік інформації, використовувати здобуті нею знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагненні змінювати на краще своє життя і життя своєї країни» [10, с. 6].

Актуалізація музично-творчого й педагогічного осмислення

навчального досвіду викладачів мистецьких дисциплін в умовах сучасності набуває особливого значення. Надійним помічником викладача є актуалізація опорних знань. Актуалізувати опорні знання – значить відновити в пам'яті раніше вивчені факти й поняття, що будуть потрібні для оволодіння новим матеріалом.

Говорячи про вдосконалення педагогічних технологій, маються на увазі інформаційні та новітні технології, тобто це технології, що несуть у своїй основі максимальну кількість інформації.

Інноваційні технології дозволяють з новою мірою комплексно використовувати інформаційну, текстову, звукову, графічну й відео-інформацію, щоб створити новий мультимедійний контент. Сучасне поєднання інформаційних технологій, варто відзначити у мистецькій освіті. І як результат цього поєднання, створюється нова якість сучасної мистецької освіти.

Використання інформаційних технологій дає змогу активно підійти до:

- створення творчих робіт;
- пошукової роботи під час вивчення мистецьких дисциплін;
- оформлення результатів роботи у вигляді різних проектів певної тематики.

Усі інновації та нововведення є надбанням практичної діяльності людей.

Слід зазначити, що інноваційні проблеми педагогічної практики безпосередньо торкаються розробки нових концепцій, підходів до модернізації мистецької освіти. У цьому привертають увагу певні дослідницькі здобутки Т. М. Турчин, яка свідчить не тільки про наукову підтримку інновацій, як про теоретичні обґрунтування нових орієнтирів розвитку мистецької освіти в Україні. Важливого значення в цьому випадку набувають дослідження розробки принципів підходів до впровадження змін на основі нової національної парадигми до навчально-виховного процесу, актуалізації синтезованих форм мистецької діяльності, застосування методики, що не має іманентної сутності мистецького освоєння світу [15].

Головними проблемами розвитку мистецької освіти є такі як пізнання, освоєння мистецьких явищ, їх інтерпретації і створення, по тому як зміст освіти відбувається не тільки у розумовій, а й у творчій діяльності. Озираючись на наукові праці А. Я. Ростовського, О. П. Рудницької які стали для нас класикою і в яких глибоко досліджено проблематику розвитку мистецької діяльності, зокрема музичного сприймання, привертають увагу дослідницькі здобутки в галузі навчання певними видами мистецтва, зокрема творчого розвитку та виконавських умінь молоді (В. М. Крицький), культури (О. І. Андрейко), виконавської майстерності (В. І. Федоришин), індивідуального стилю (Є. Б. Йоркіна), стильових засад музичної

майстерності (В. І. Буцяк, О. М. Щербініна).

Доцільно зазначити, що запровадження нових технологій педагогічної творчості, як освітніх технологій, в яких метою упорядкування професійних дій педагога є реалізація і самореалізація творчого потенціалу. Використання новаторського педагогічного досвіду – це широке впровадження педагогічних ідей, що виходять за межі існуючих нормативів і сприяють створенню нових педагогічних технологій. Взаємозв'язок пізнавальної, оцінної й творчої діяльності створює умови для ефективного формування готовності до мистецької інноваційної діяльності.

Адже ці інновації окрім формування мистецьких компетентностей сприяють:

- ефективному розвитку художньо-музичного мислення;
- оволодінню комплексом методів та прийомів, що сприяють послідовному акмеологічному зростанню майбутніх фахівців;
- актуалізації моніторингового відстеження якості у процесі еталонного порівняння та прогнозування нових технологічних підходів;
- здійснення системи управлінських впливів зворотного зв'язку та корекційних заходів згідно розробленій концепції формування [16, с. 39].

Тому аналіз теорії і практики реалізації інновацій переконує, що запровадження інноваційних технологій у мистецькій освіті, допомагають краще розробити систему, завдяки якій можливо передавати і засвоювати якомога більше знань, яких з часом стає дедалі більше, сприяють розвитку креативного мислення та творчого потенціалу.

Отже, дослідження еволюції наукових поглядів дозволило побачити в інноваціях прояв особливої трудової діяльності творчого характеру, інтелектуального змісту, яка своїми результатами змінює людину і суспільства загалом.

Найчисельнішими інноваційними об'єктами, що є предметами експериментальних досліджень, стали системи розвитку пізнавальної та творчої діяльності учнів, засобами інформаційних та інноваційних технологій, раціональне використання навчального часу.

Таким чином, використання інформаційно-інноваційних технологій, стимулюють активну пізнавальну діяльність, зумовлюють розвиток творчих здібностей, формують уміння самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Отже, перед нами постають два шляхи вирішення питання, серед яких: жити минулим, закриваючи очі на прогресивні зміни у освіті, або спробувати щось змінити у своєму ставленні до інноваційних технологій.

Поряд з даними перспективними напрямками подальших досліджень у цьому питанні можуть стати теоретико-методологічні основи мотивації до досягнення високих результатів діяльності, побудови інноваційного змісту мистецької освіти, формування творчих якостей особистості в навчально-виховному процесі, експериментальної роботи тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ангеловски К. Учителя и инновации: Книга для учителя: Пер. с македон. – М. : Просвещение, 1991. – 159 с.
2. Воронов М. В. Профессиональное обучение студентов на основе интегрированных курсов // Инновации в образовании. – 2011. – № 9. – С. 4–15.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. – 2012. – 352 с.
4. Закон України Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 4 липня 2002 р. № 40 –ІМ (Електронний ресурс) . – Доступний з <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
5. Зеер Э. Ф. Компетентностный подход как фактор реализации инновационного образования // Образование и наука. Известия Уральского отделения РАО. – 2011. – № 8. – С. 3–15.
6. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 492 с.
7. Кремень В. Г. Філософсько-освітня діяльність: інноваційні аспекти // Становлення і розвиток науково- педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. праць. / за ред. Василя Кременя та Тадеуша Левовицького. – Житомир, Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 10–26
8. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования / Кларин М. В. – Рига : Эксперимент, 1995. – 176 с.
9. Падалка Г. М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / За ред. В. Г. Бутенка. – Херсон : ХДПІ, 1995. – 135 с.
10. Підласий А. І. Педагогічні інновації // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3.
11. Поляков С. Д. Педагогическая инноватика: от идеи до практики. – М. : Педагогический поиск, 2007. – 167 с.
12. Подымова Л. С. Подготовка учителя к инновационной деятельности. – М., 1995.
13. Поташник М. М. Инновационные школы России: становление и развитие. Опыт программно-целевого управления: пособие для руководителей общеобразовательных учреждений / Вступит.ст. В. С. Лазарева. – М. : Новая школа, 1996. – 320 с
14. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька. – Навч. посібник. – К., 2002. – 234.
15. Турчин Т. М. Теоретико-методичні засади модернізації початкової музичної освіти в Україні: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання» / Т. М. Турчин. – Київ, 2014. – 45 с.
16. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика: научное издание. – М. : Изд-во УНЦ ДО, 2005. – 222 с.
17. Юсуфбекова Н. Р. Общие основы педагогической инноватики: Опыт разработки теории инновационных процессов в образовании. – М., 1991. – 256 с.